

Beslutningsforslag nr. B. 14. Fremsat den 12. oktober 1978 af Tove Jørgensen (DKP), Jeune (DKP) og Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP).

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af fødende kvinder og spæde eller nyadopterede børn

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte de fornødne lovforslag til gennemførelse af en ordning efter følgende retningslinjer:

A. Sikring af den fødende kvinde:

1. En kvinde, der har tilknytning til arbejdsmarkedet eller er under uddannelse, har ret til på grund af svangerskab at være fraværende fra arbejde, uddannelsessted eller arbejdsløshedskontrol fra et tidspunkt, hvor der skønnes at være 8 uger til fødslen, med fuld dækning for indtægtstab som følge af fraværet.

2. Hvis en kvinde på grund af graviditetsgener må være fraværende fra arbejde, uddannelsessted eller arbejdsløshedskontrol på et tidspunkt, der ligger før 8 ugers perioden før fødslen, har hun ret til dagpenge efter de almindelige regler for dagpenge ved sygdomsfravær.

Fravær på grund af ordinære svangerskabsundersøgelser tælles ikke med som sygdomsfravær, og der ydes fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

3. Hvor arbejdets karakter medfører risiko for den gravide eller fosteret, er arbejdsgiveren forpligtet til at skaffe risikofrit arbejde eller yde fuld dækning for indtægtstab.

4. En kvinde, der har tilknytning til arbejdsmarkedet eller er under uddannelse, skal i tilfælde af dødfødsel, barnets ophold på hospital eller bortadoption have ret til at være fraværende fra arbejde, uddannelsessted eller arbejdsløshedskontrol i en periode

af 8 uger efter fødslen med fuld dækning for indtægtstab.

5. Perioden før fødslen kan ikke konverteres til perioden efter fødslen eller omvendt.

B. Sikring af barnet:

1. Alle nyfødte børn sikres ret til at have moderen i hjemmet i en periode af 26 uger efter barnets hjemkomst. Moderen sikres fuld dækning for tab af indtægt i forbindelse med fraværet.

2. Alle nyadopterede børn sikres ret til at have en af forældrene i hjemmet i en periode af 26 uger efter barnets hjemkomst. Den af forældrene, der passer barnet i hjemmet, sikres fuld dækning for tab af indtægt i forbindelse med adoptionsorlov.

3. I tilfælde af sammenfald af moderens barselhvile og barnets ret til forældrepleje vil den samlede periode regnet fra barnets hjemkomst ikke kunne overstige 26 uger.

4. I forbindelse med fødslen har kvinden ret til 14 dages vederlagsfri hjemmehjælp på fuld tid. Såfremt faderen vil påtage sig forpligtelsen, har han ret til fuld dækning for indtægtstab som følge af fraværet i nævnte periode.

5. Alle familier med børn under 1 år skal sikres ret til intensiv sundhedspleje med hyppigt, regelmæssigt og kvalificeret tilsyn. Dette må sikres gennem udbygning af den nuværende sundhedsplejeuddannelse, både hvad angår kapacitet og indhold, ligesom kommu-

nerne er pligtige til at ansætte et fuldt dækkende antal sundhedsplejersker.

C. Sikring af rettigheder i forhold til arbejdsmarked og uddannelsessituation:

1. Ingen skal kunne afskediges, miste uddannelses- eller læreplads eller anciennitet under graviditet, barsel- eller forældreorlov eller under fravær i 26 ugers perioden.

2. Ved advancement og pension, der er afhængig af ansættelsens længde, og ved tilmåling af studietid og -støtte må barsel- og forældreorlov ikke freregnes ved beregning.

3. En kvinde, der er under uddannelse, har under barsel- og forældreperioden ret til supplerende hjælp i henhold til bistandsloven uden at have frameldt sig eller søgt orlov fra uddannelsessted.

4. Hvis en person afskediges inden for den første måned efter endt barsel- eller forældreorlov, er arbejdsgiveren forpligtet til at udbetale 3 måneders fuld løn til den pågældende.

5. Udgifter til dagpenge i forbindelse med fødsel og adoption udredes af det offentlige.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslaget er en genfremsættelse af et tilsvarende forslag, fremsat den 13. januar 1978, se Folketings-tidende 1977-78, forhandlingerne sp. 6620 samt tillæg A. sp. 3159.

Af udvalgsbehandlingen i folketingets socialudvalg fremgik det, at det mindst ville medføre 9.000 flere arbejdspladser. Udvalgsbehandlingen blev i øvrigt stillet i bero, idet Børnekommissionens og ligestillingsrådets barsehvilforslag forventedes at ville foreligge, inden samlingen sluttede.

Efter at dets indhold er blevet kendt, er der foretaget undersøgelser blandt kvindelige porcelænsarbejdere ved Bing og Grøndahls fabrikker i København. Ved disse viste det sig, at de kvindelige industriarbejdere foretog en prioritering af de forskellige elementer af en barsehvilordning, der svarer til DKP's forslag, og som er en anden end den, Børnekommissionen og Ligestillingsrådet foretager. Endvidere er der den væsentlige forskel på de to forslag, at DKP går ind for en 100 pct. dækning af indtægtstab, mens dette ikke er tilfældet med barsehvilbetænkningens forslag. Denne dækning for indtægtstab finder DKP er afgørende, hvis den overvejende del af lønarbejderne skal have mulighed for at benytte sig af ordningen. DKP forudsætter dog, at der må være et loft over ydelsen svarende til gennemsnitsindkomsten for en mandlig faglært arbejder.

Om forslaget i øvrigt:

Forslagsstillerne mener, at der principielt bør skelnes mellem den fødende kvindes situation under graviditeten samt hendes behov for restitution efter fødslen og barnets behov for at opnå nær kontakt med forældrene umiddelbart efter hjemkomsten og i en periode derefter.

De mener dog, at biologiske mødres ret til at kunne amme deres børn og den ro, der som følge heraf må sikres både mor og barn, kun opnås ved at sikre den biologiske mor retten til at være sammen med sit barn i 26 ugers perioden. Forslagsstillerne mener som følge heraf, at en evt. ligestilling

af de biologiske forældres ret til at passe barnet i hjemmet først kan komme på tale ved en evt. udvidelse af 26 ugers reglen. Forslagsstillerne mener endvidere, at forslaget kan medføre et behov for mere kvindelig arbejdskraft og derfor vil have en gavnlig indflydelse på beskæftigelsessituationen for kvinder. De udgifter, forslaget måtte medføre, må således ses i relation til besparelser til arbejdsløshedsdagpenge.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Til A, punkt 1-3

Forslagsstillerne mener, at perioden før fødslen bør adskilles fra perioden efter fødslen, fordi kvinders situation under graviditet er afhængig af, hvor de er placeret på arbejdsmarkedet. Ved de gældende regler vil den kvinde, der har det mest belastende fysiske eller stressende arbejde, være den, der oftest må benytte sig af barsehvilen før fødslen, hvorved hun mister tid til at kunne restituere sig efter fødslen og må vende tilbage til det hårdere arbejde før den kvinde, der har mindre belastende arbejde. Det samme forhold gør sig gældende under hele graviditeten, hvorfor forslagsstillerne mener, at kvindens ret til fravær under graviditeten bør sikres. I tilfælde, hvor kvinden foder efter det berammede tidspunkt, må de almindelige dagpengeregler således træde i kraft for at dække den overskydende periode, jfr. A, punkt 5. De samme forhold gør sig gældende for kvinder under uddannelse.

Til A, punkt 4 og 5

Ved at sondre mellem perioden før og efter fødslen sikres hårdt arbejdende kvinder samme ret til restitution som andre efter fødslen, mens derimod for tidligt fødende kvinder ikke får den fulde fordel af 8 ugers reglen før fødslen. Til gengæld sikres de ifølge forslagens punkt B 1 at være sammen med deres børn i alle 26 uger, selv om barnet evt. den første måneds tid må have ophold i kuvo-se uden for hjemmet.

Sagkundskaben betragter 8 uger som nødvendige for kvinden til at restituere sig efter fødslen.

Til B, punkt 1 og 2

Forslaget tilsigter at lade 26 ugers reglen følge barnet, således at de 26 uger beregnes fra barnets faktiske hjemkomst. Retten tilfalder først og fremmest den biologiske mor, bl. a. under hensyn til amningens store betydning for det spæde barns fysiske og psykiske sundhed. Hos adoptivforældre, hvor dette aspekt er uden betydning, kan forældrene selv vælge efter behov.

Til B, punkt 3

Normalt kommer det nyfødte barn hjem samtidig med moderen, og i så fald vil moderens ret til 8 ugers hvile efter fødslen falde sammen med forældreperioden, således at perioden efter fødslen svarer til 26 ugers orlov i alt. Der er imidlertid erfaring for, at der er problemer, hvis barnet enten er født for tidligt og må ligge i kuvøse en måneds tid eller af anden grund må blive på hospitalet. Forslaget sikrer i disse tilfælde, at såvel moder som barn får det fulde udbytte af orloven.

Til B, punkt 4

Af hensyn til moderen og eventuelt større søskende i hjemmet må der sikres hjælp i en 14 dages periode efter fødslen. Denne hjælp sikres enten ved, at der sikres vederlagsfri hjælp gennem den almindelige hjemmehjælpsordning, eller ved, at faderen får 14 dages omsorgsorlov med fuld dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Til B, punkt 5

Som et vigtigt forebyggende led i arbejdet for at forbedre befolkningens almindelige sundhedstilstand er det nødvendigt, at småbørnsfamilier får mulighed for jævnlige drøftelser og løse pleje-, ernærings- og andre sundhedsmæssige problemer med en person, som efter en tidssvarende uddannelse har specielle forudsætninger for dette.

Det må endvidere sikres, at der ikke sker forskelsbehandling af geografiske, økonomiske eller lokalpolitiske grunde, hvorfor ministeren må sikre faste normeringsregler for sundhedsplejedækningen.

Til C, punkt 1

Dette forslag sigter mod en almindelig ligeberettigelse af kvinderne i forhold til arbejdsmarked og

uddannelse, således at de ikke diskrimineres, fordi de får børn. Samtidig sikrer det, at forældre ikke diskrimineres ved benyttelse af retten til forældrepleje.

Til C, punkt 2

Hvis der skal være tale om en reel ligestilling, må kvindens funktion som moder ikke kunne påvirke hendes situation på arbejdsmarkedet eller hendes uddannelsesmuligheder.

Til C, punkt 3

Så længe SU-støtten er så mangelfuld, at ingen studerende kan gennemføre en uddannelse uden en vis erhvervsindtægt, er det nødvendigt, at det offentlige sikrer, at de uddannelsessøgende, som barsler, får fuld dækning for det økonomiske tab, der måtte være under en barselorlov. Såfremt SU-støtten dækkede de reelle leveomkostninger, kunne en fortsættelse af SU-støtten i en barselorlov være tilstrækkelig.

Indtil dette er opnået, eller indtil den uddannelsessøgende kan få indtægten dækket via de almindelige barseldagpengeregler, må bistandslovens muligheder udnyttes.

I bistandsloven med tilhørende cirkulærer er der mulighed for hjælp til studerende i »ganske særlige situationer«.

Det må slås fast, at en sådan særlig situation foreligger, når en studerende på grund af svangerskab, fødsel og barsel må være fraværende fra sit studium og/eller give afkald på supplerende erhvervsarbejde med økonomiske tab til følge.

Det skal være en konsekvens af dette forslag, at socialministeren bekendtgør disse retningslinjer over for kommunerne, således at det klart fremgår, at det skal udgøre fuld dækning.

Til C, punkt 4

En reel sikring mod afskedigelse i forbindelse med udnyttelse af rettighederne i dette forslag må efter forslagsstillernes mening være forbundet med en sanktion for overtrædelse, hvis rettighederne skal få betydning i det praktiske liv.

Til C, punkt 5

Principielt bør arbejdsgiveren være forpligtet til at bidrage til dagpengeudbetalingen, især for de perioder, der er omfattet af den almindelige arbejdsgiverforpligtelse, men da forslagsstillerne prioriterer kvindens behov for at være uafhængig af

den enkelte arbejdsgiver højere, og da der ifølge forslaget skal ydes 100 pct. dækning for indtægts- tab, foreslås det, at ydelserne finansieres af det offentlige.